

Kultura in klerikalci.

+ Ni dolgo temu, kar se je vršil v Ljubljani občni zbor „Glasbene Matice“. — Kaj pomeni „Glasbena Matica“ za Slovence, je vsakomur znano. Ona je kulturni zavod prve vrste, ki vzdržuje glasbeno šolo in goji najčistejšo glasbeno umetnost. Koncerti „Glasbene Matice“ so umetniške prireditve, ki bi delale čast vsakemu narodu. „Glasbena Matica“ zalaga in izdaja slovenske muzikalije, njen pevski zbor je ponesel čast slovenske pesmi preko meja naše domovine ter ji je z zmagovitim nastopom hipoma priboril ugled in veljavo pred tujim, Slovincem sicer neprijaznim svetom. „Glasbena Matica“ goji posvetno in nabožno glasbo z enako ljubeznijo, ker stremi zgolj za umetniškimi smotri.

Kdor išče politike in strankarstva v takem delovanju tega našega kulturnega zavoda, išče dlake v jajcu. Ta je neskončno zloben in od političke strasti tako zaslepljen, da je izgubil vsak smisel za naša kulturna prizadevanja.

Da imamo Slovenci — žal — tudi take ljudi, se je pokazalo takoj po letošnjem občnem zboru „Glasbene Matice“.

Zborovalci so izvolili tudi nov odbor. Poklicali so vanj može, ki so prepričani o njih, da bodo po svojih najboljših močeh delovali za procvit in napredek tega kulturnega zavoda. Toda zborovalci, ki so ravnali po svojem najboljšem prepričanju, so zakrivali velik greh, ker niso več poverili odborništva nekemu Ravniharju, zagrizenemu pristašu S. L. S., ki je v navadnem življenju c. kr. poštar v Ljubljani.

Če se ne motimo, smo imeli mi že prijetno zabavo, da smo se morali z ravnatem Ravniharjem baviti v svojem listu. Ob zadnjem katoliškem shodu v Ljubljani je namreč ta politički poštar zajahal pedagoškega konjička in reševal tamkaj — šolsko vprašanje.

Toda mož s svojim politikovanjem nima sreče. Mi smo mu takrat povedali, da je za nevesčaka molčanje najboljši del modrosti, pri „Glasbeni Matici“ pa so rekli udeleženci občnega zbora, da klerikalno-politiško prepričanje še ni dokaz uspo-

und hab' die Heimat lieb, wo Gott in hohe Firnen den Freiheitsbrief uns schrieb. Der Berge wunderbare Pracht, die zieht mich an mit Zaubermaecht. Ich bin ein Schweizerknabe und hab' die Heimat lieb. Hali . . . halio!

Vtisk te pesmice mi še danes dušo prijetno razburja, še danes vidim te ponosne švicarske šolarje v duhu pred sabo, vidim resnega tovariša, ki se mu je pri petju ves nastop izpremenil, učitelju in učencem je žarelo lice. Zapeli so še nekaj drugih pesmi, a se nobene več ne spominjam. Za spomin mi je dal pesmarico „Helvetia“ ki ima med najboljšimi skladbami četrtno narodnih napevov.

Po pouku so odšli otroci brez molitve, brez pozdrava, vsak mi je segel le v roko. Drugokrat segajo v roko učitelju. Ravnotako ga pozdravljajo na cesti, menda zato, ker dečki hodijo večinoma gologlavi. Obiskal sem še enkrat prvega učitelja-voditelja.

Vprašal sem, kako je z molitvijo v cerkvi. Pokazal mi je majhen zvezek, v katerem je imel napisanih nekaj molitvic. V cerkvi moli ali pa poje z učenci, zato ima določeno plačo in je za službo tudi — prosil.

Ko sem se vpisal v knjigo, da sem pri njem hospitalal, sem se mu zahvalil za prijaznost in odšel.

Ostal sem sam v tujem kraju. Učitelji so bili menda vsi zadržani. Začelo je deževati, in zavil sem jo na kolodvor, da počakam vlak, ki me je popeljal do domače družbe.

Janko Toman.

sobljenosti za odbornika „Glasbene Matice“. Tako je univerzalni ta pedagoško-muzikalni poštar z naglico prejadral pedagoško in glasbeno polje ter dobil mirno zavetje za svojo uradno pisalno mizo, kjer naj počiva v miru božjem!

To je popolnoma naravno, in vsak razsoden človek mora reči, da je prav tako, kakor se je zgodilo.

A drugače sodijo klerikalci in njih glasilo — „Slovenec“.

Ker je odletel Ravnihar iz odbora „Glasbene Matice“, je nastal v „Slovencu“ vihar, češ, v „Glasbeni Matici“ uganjajo umazano liberalno politiko. Zato je treba „Glasbeno Matico“ kratkomalo uničiti!

To se pravi: kulturni pomen tega zavoda mora stopiti v ozadje, in zastava S. L. S. — vsa zakrpana in umazana — mora zaplapolati tudi na hiši „Glasbene Matice“. Ubijmo kulturo, da živi strankarstvo!

Seveda je ta zahteva grda in ostudna. A tudi nova ni. Ponavlja se vedno in povsod v raznih variacijah, kadar se zbudi v klerikalnih hijenski natura, ki hoče uničiti kulturna naša prizadevanja, da bi sebi podaljšala življenje in vrgla Slovence — če mogoče — še za korak globlje v temo in neumnost nazaj.

Vrhutega pa še tisto bahaštvo, ki karakterizuje nadutost in ošabnost klerikalnih žurnalistov: „Od nas nobenega krajcarja več! Mi že poskrbimo, da ne pride od nikoder nobena podpora, nobena pomoč!“

Vsako dete ve, da ni bolj skopih in samopašnih ljudi kakor so klerikalci. Kaj pa darujejo v narodne in kulturne namene? Nič! Potem se pa bijejo po prsih, kakor bi bili bogve kaki mecenji in dobrotniki našim kulturnim zavodom. Pa so samo intriganti in razdirači, ki ne iščejo nikjer nič drugega nego svojo strankarsko korist.

To klerikalno početje je nam učiteljem predobro znano. Z brezprimerno predrznostjo naskokujejo klerikalci naše šolstvo in učiteljstvo, ker so smrtni sovražniki kulturni povzdigi našega ljudstva. Mi smo jim že neštetokrat dokazali njihove umazane namene, ključ jih na odgovor in na obrambo časti in poštenja; toda klerikalci molče že pet let in ne vedo ničesar povedati v obrambo svoje časti in svojega poštenja! Tako so se obsodili sami, tako so z molkom priznali, da je res namen njihovemu stremljenju: Ubijmo kulturo, da živi strankarstvo!

Na eni strani je pa to vendarle dobro. Polagoma prihaja čas, ko vsak slepec spozna, kam hiti klerikalizem in kaj so njegove želje. Ko pride tisti čas, tedaj zapoje smrtni zvon svojo pesem. Čim besnejše hiti klerikalizem za svojimi nameni, tem hitreje beži svoji pogubi naproti. In to je edino veselo čuvstvo, ki nas navdaja v sedanjih časih klerikalne besnosti.

Zato pa: Živi naj kultura, da se ubije strankarstvo!

Pa še nekaj označuje klerikalce. V omotici ki se jih pošlača v divji gonji proti našim kulturnim napravam, kriče s hripavimi grli: Vera je v nevarnosti! — Uboga taka vera, ki mora služiti klerikalnim namenom! Zato se nam zdi potrebno, da pokličemo klerikalcem v spomin besede, ki jih je zapisal leta 1875. ljubljanski škof dr. Janez Pogačar: „V naših časih se od vseh strani sliši klic: Vera je v nevarnosti! Dobro! Odkod pa prihaja nevarnost? Spominjam se evangeljske politike: „Ko so delavci spali (v našem primeru: politikovali), je prišel sovažnik in je ljuliko prisejal med pšenico.“ — Prej ko kamen na druge vržemo, sami sebe vprašajmo: Nili vera okrog nas zato v nevarnost prišla, ker smo spali ali — kar je ravno isto — nepristojno počeli?“